

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO – 4101-02-04/2013

P/13/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/13/110 - Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.
<i>Kontroler</i>	Aleksandra Bryks, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85956 z dnia 22 marca 2013 r., w okresie od 25 marca do 7 maja 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach, 95-200 Pabianice, ul. Gdańska 7 (dalej MCPS). Regon 473215122. [Dowód: akta kontroli str. 3]
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Teresa Bożena Bednarska, Dyrektor Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej. [Dowód: akta kontroli str. 4-24]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność MCPS w zakresie realizacji zadań związanych z aktywizacją zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą pozytywnej oceny było prawidłowe wykorzystanie publicznych środków finansowych przeznaczonych na realizację form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostosowanie działań do potrzeb na otwartym rynku pracy.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły wydatkowania publicznych środków finansowych w kwocie 389,5 tys. zł na prace społecznie użyteczne (PSU) bez zawarcia stosownych kontraktów socjalnych, czym naruszono postanowienia art. 18 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym² w zakresie form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykorzystania na te zadania publicznych środków finansowych

Opis stanu faktycznego

1.1. Klub Integracji Społecznej (KIS) rozpoczął działalność od 1 stycznia 2004 roku, na mocy uchwały Rady Miejskiej w Pabianicach nr XVII/135/03 z dnia

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.

29 października 2003 r., w strukturze Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej, którego zadaniem było prowadzenie reintegracji zawodowej i społecznej.

Rada Miejska w Pabianicach uchwałą nr XXVI/313/12 z dnia 31 maja 2012 r. przyjęła nowy Statut MCPS.

W wyniku dokonanych zmian w skład MCPS weszła m.in. komórka organizacyjna Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej (OPiIS), w ramach, której działał m.in. Klub Integracji Społecznej.

Według Regulaminu OPiIS, stanowiącego załącznik nr 5 do Regulaminu Organizacyjnego MCPS nadanym przez Dyrektora zarządzeniem nr 17/2012 z dnia 28 września 2012 r. – do zadań KIS należało w szczególności:

- organizowanie działań o charakterze zatrudnieniowym i samopomocowym,
- realizacja programów zatrudnienia tymczasowego mającego na celu pomoc w znalezieniu pracy oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia,
- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych,
- podejmowanie innych działań mających na celu odbudowanie i podtrzymanie u osób uczestniczących w zajęciach KIS umiejętności i zdolności do uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz świadczenia pracy na rynku pracy,
- organizację działań w ramach wolontariatu oraz promowanie jego idei.

KIS został zgłoszony w dniu 12 marca 2013 r. – zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym – do rejestru prowadzonego przez Wojewodę Łódzkiego.

[Dowód: akta kontroli str. 25-39]

Opis stanu
faktycznego

1.2. Utworzenie KIS w Gminie Miejskiej Pabianice wynikało z lokalnej diagnozy, której przedmiotem były poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy, o najwyższym stopniu uciążliwości. Należały do nich: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, samotne wychowywanie dzieci, starość, uzależnienia i przemoc. Wymagały one podejmowania wszechstronnych działań w celu zapobiegania sytuacjom krytycznym w życiu osób i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych, oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Rada Miejska w Pabianicach, działając na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³ oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴, uchwaliła w dniu 22 lutego 2006 r. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Pabianice⁵.

Przyjęta Strategia określała m.in. metody rozwiązywania problemów społecznych przy pomocy przyjętych narzędzi.

Jednym z celów strategicznych programu pomocy społecznej w Pabianicach była aktywizacja społeczna i zawodowa podopiecznych MCPS, która obejmowała m.in.:

- współpracę z pracodawcami polegającą na zapewnieniu miejsc pracy w pierwszej kolejności osobom korzystającym z pomocy społecznej, kierowanie tych osób do KIS i robót publicznych,

³ Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.

⁵ Uchwała Nr LX/535/06 Rady Miejskiej w Pabianicach z dnia 22 lutego 2006 r.

- organizowanie prac społecznie użytecznych i robót publicznych dla długotrwale bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej, ułatwiających powrót na rynek pracy, poprzez ustalenie formy organizacyjnej,
- dalsze rozwijanie działalności KIS poprzez rozszerzenie oferty KIS.

Sprawami bezrobocia i przeciwdziałaniem temu zjawisku na terenie miasta, zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy i KIS działający przy MCPS oraz różne organizacje pozarządowe.

W 2012 roku została przeprowadzona „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Pabianice 2012”, w której ujęto problem bezrobocia i m.in. oferty oraz działania Klubu Integracji Społecznej.

W 2013 Urząd Miejski rozpoczął pracę nad kolejną strategią rozwiązywania problemów społecznych.

[Dowód: akta kontroli str. 29-41]

Opis stanu
faktycznego

1.3. W kontrolowanym okresie wydatki związane z KIS były ujęte w budżecie MCPS w rozdziale 85154 i wynosiły odpowiednio: 94.067 zł (2011 r.), 139.000 zł (2012 r.) i 25.238,60 zł (I kw. 2013 r.).

W strukturze wydatków budżetowych w kolejnych latach największą pozycję stanowiły wynagrodzenia osobowe i dodatkowe wynagrodzenie roczne wraz z pochodnymi (§§4010, 4040, 4110 i 4120) tj.: 72.314,15 zł (76,9% całości wydatków w 2011 r.), 117.452,46 zł (84,5% w 2012 r.) i 21.666,24 zł (85,8% w I kw. 2013 r.).

Drugą grupę wydatków w strukturze stanowiły: zakup materiałów i wyposażenia, zakup środków żywności i zakup energii (§§ 4210, 4220, 4260) tj.: 13.591,15 zł (14,4% w 2011 r.), 13.819,53 zł (9,9% w 2012 r.) i 2.300,68 zł (9,1% w I kw. 2013 r.). Pozostałe wydatki wyniosły kolejno: 8.161,70 zł (2011 r.), 7.728,01 zł (2012 r.), i 1.271,68 zł (I kw. 2013 r.).

Dodatkowo działalność KIS sfinansowano ze środków EFS w latach 2011 i 2012 w kwocie 16.468 zł i 31.403 zł z tytułu wynagrodzeń osobowych pracowników, składek na ubezpieczenie społeczne i składek na Fundusz Pracy.

[Dowód: akta kontroli str. 42-46]

1.3.1. W okresie 2011 (XI-XII) -2012 MCPS na organizowane przez KIS prace społecznie użyteczne wydatkował, na podstawie porozumień zawartych przez Prezydenta Miasta Pabianic z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Pabianicach (PUP), łącznie 481,1 tys. zł, w tym: 356,1 tys. zł ze środków Miasta Pabianic i 125,0 tys. zł z PUP.

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji w 2011 i 2012 r. ww. zadania wykazała, że:

- w pracach społecznie użytecznych uczestniczyło odpowiednio 365 i 529 osób,
- otrzymywały one świadczenie pieniężne za wykonana pracę w wysokości od 7,10 zł do 7,30 zł za godzinę,
- prace odbywały się od 5 stycznia do 31 grudnia 2011 r. oraz od 1 marca do 23 grudnia 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 119-179]

MCPS otrzymał dotacje w dniu 15 czerwca 2011 r. w kwocie 1.370.030,20 zł i 22 czerwca 2012 r. w wysokości 1.757.511,50 zł z przeznaczeniem na realizację projektu „Drogowskaz – PRZEMIANA”⁶, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego, zgodnie z umową ramową POKL.07.01.01.-10-013/08-00 z dnia 11 września 2008 r. aktualizowaną kolejnymi

⁶ W ramach Priorytetu VII, Działania 7.1, Poddziałania 7.1.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

rocznymi umowami tj. POKL.07.01.01.-10-013/08-04 w 2011 r., POKL.07.01.01.-10-013/08-06 w 2012 r oraz POKL.07.01.01.-10-013/08-08 w 2013 r.

Ponadto z budżetu krajowego wydatkowano na realizację tego projektu łącznie 192.385,30 zł w tym: 160.377,10 zł Miasto Pabianice i 32.008,20 zł PUP.

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji w 2011 i 2012 r. projektu „Drogowskaz – PRZEMIANA” wykazała, że:

- działania obejmowały m.in. konsultacje indywidualne z psychologiem, konsultacje prawne, prace społecznie użyteczne wykonywane w wielu podmiotach, konsultacje z organizatorami miejsc pracy, szkolenia zawodowe i podnoszące kompetencje społeczne,
- wnioski o płatność przekazywane były terminowo,
- prawidłowo i zgodnie z przyjętym harmonogramem realizowano założenie projektu,
- zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁷ w ramach przetargu nieograniczonego wyłoniono wykonawców kursów: masażu, opiekuna osób starszych, prawa jazdy.

[Dowód: akta kontroli str. 59-116]

W 2010 r. w ramach umowy z 4 sierpnia 2010 r. zawartej przez Prezydenta Miasta Pabianic z Dyrektorem Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, MCPS uzyskał dotację w wysokości 100 tys. zł na realizację przez KIS zadania pt. „Podmiot Zatrudnienia Socjalnego Partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy W Realizacji Kontraktów Socjalnych”. Osobą odpowiedzialną za realizację całego przedsięwzięcia był Koordynator Klubu, a uczestnikami tego projektu były osoby (70) długotrwale bezrobotne bez prawa do zasiłku. W pierwszej fazie realizacji projektu (w okresie wrzesień- grudzień 2010 r.), zorganizowano dla 61 osób cykl szkoleń, w tym z zakresu doradztwa zawodowego, przygotowujących do uczestnictwa w PSU, bezpieczeństwa i higieny pracy, zakładania działalności gospodarczej. Spośród nich 32 osoby podjęły aktywizację w ramach PSU, 6 podjęło zatrudnienie na wolnym rynku pracy, 1 założyła działalność gospodarczą, 2 uzyskały zasiłek pielęgnacyjny.

W drugiej fazie projektu, przewidzianej do realizacji w 2011 r. dla większości uczestników projektu była to kontynuacja PSU z roku poprzedniego, dla pozostałych był to początek pracy w programie. W styczniu 2011 r. – 4 uczestników podjęło pracę na wolnym rynku. Identyfikacja potrzeb beneficjentów MCPS spowodowała, że część osób przystąpiła do ww. programu „Drogowskaz – PRZEMIANA” oraz utworzonego w ramach POKL-Centrum Integracji Społecznej.

Łącznie z obu działań skorzystało 19 osób. Zajęcia w CIS trwały przez pół roku i obejmowały praktyczne szkolenia zawodowe w charakterze: opiekunka społeczna, pracownik porządkowy, pracownik biurowy, pomoc kuchni, sprzedawca/wykładowca towarów.

[Dowód: akta kontroli str. 180-250]

Opis stanu faktycznego

1.4. MCPS zatrudniał w KIS na dzień 31 grudnia 2012 r. na podstawie umów o pracę czterech pracowników na stanowiskach: psychologa, instruktora reintegracji zawodowej, pracownika socjalnego, instruktora oraz dwóch pracowników w ramach robót publicznych na stanowisku: psychologa i robotnika gospodarczego.

Ponadto funkcję Kierownika/Koordynatora KIS pełnił Kierownik Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej.

Zadania związane z przeprowadzeniem szkoleń były natomiast zlecane podmiotom zewnętrznym (opisano w pkt. 3).

[Dowód: akta kontroli str. 47-58]

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

Opis stanu faktycznego

1.5. Rekrutacja do KIS prowadzona była wielotorowo i w sposób ciągły poprzez:

- skierowanie przez Wydział Pomocy Środowiskowej MCPS, na podstawie kontraktu socjalnego zawartego pomiędzy osobą fizyczną a pracownikiem socjalnym, podpisanego w dacie jego zawarcia przez Dyrektora MCPS albo upoważnionego pracownika,
- skierowanie przez konsultantów OPIIS,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pabianicach do projektów zewnętrznych m.in. projekty Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/kontrakt "Drogowskaz - PRZEMIANA" finansowany ze środków EFS.

W większości uczestnicy KIS kierowani byli przez pracownika socjalnego kontraktem socjalnym do zajęć i do programu prac społecznie użytecznych (PSU). Sporadycznie zdarzały się zgłoszenia indywidualne. Bywały przypadki osób, które nie chciały zawierać kontraktów socjalnych, udzielać wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, ani korzystać ze wsparcia finansowego (zasiłków), były zainteresowane jedynie udziałem w programie PSU, jako formie aktywizacji zawodowej. W odczuciu części osób (szczególnie z wyższym i średnim wykształceniem) korzystanie z pomocy społecznej stygmatyzuje je i pogłębia poczucie wykluczenia.

Wielokrotnie uczestnicy KIS kontynuowali udział w programie PSU w kolejnych latach, wynikało to z potrzeby reintegracji społecznej i zawodowej osób, które nie miały możliwości stałego zatrudnienia (niepełnosprawność, upośledzenie, choroba, psychiczna, bezdomność, opieką nad osobą zależną bądź dzieckiem, sytuacja rodzinna, problem alkoholowy) dodatkowo koordynatorzy w miejscu wykonywania prac wnioskowali o pozostawienia wskazanych osób na kolejny okres uczestnictwa w PSU.

Na charakter i przebieg PSU wpływała bardzo zła sytuacja na rynku pracy w Pabianicach. Współpraca KIS, PUP oraz podmiotów organizujących PSU przyczyniała się w dużej mierze na uruchomienie dla części osób z PSU form zatrudnienia wspieranego (w tym staży oraz prac refundowanych, interwencyjnych). Oferta KIS była skierowana do wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, w praktyce to jedna z instytucji, która wspierała i pomagała tym osobom w powrocie do społeczeństwa i na otwarty rynek pracy.

Wśród uczestników KIS dominowali długotrwale bezrobotni, z poważnymi problemami zdrowotnymi, osoby niepełnosprawne, uzależnione od alkoholu, bezdomne, chore psychiczne, zwolnione z zakładów karnych. Zgłaszały się również ofiary przemocy, osoby samotnie wychowujące dzieci, osoby z problemem narkotykowym.

Diagnoza lokalnych problemów społecznych, analizy rynku pracy i strategia rozwiązywania problemów społecznych wytyczały kierunki do pracy codziennej jak i realizacji działań projektowych współfinansowanych ze środków EFS i MPIPS.

[Dowód: akta kontroli str. 117-118]

1.6. W latach 2011-2013 (I kw.) w ramach KIS zorganizowano zajęcia z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej (w ramach realizowanych projektów oraz prac społecznie użytecznych w latach 2011-2013 (I kw.), w których uczestniczyło w tym okresie łącznie 2727 osób (ukończyło 2721 osób), w tym 1008 w 2011 r. (wszyscy ukończyli zajęcia), 1289 osób w 2012 r. (sześć osób nie ukończyło zajęć) oraz w 2013 r. (stan na 31 marca) – 430 osób, m.in.:

- 142 osoby uczestniczyły w szkoleniach zawodowych w zakresie podnoszenia kwalifikacji bądź przekwalifikowania,
- 66 osób podnosiło ogólne kwalifikacje w ramach przedmiotowych kursów np. obsługa komputera, prawa jazdy (6 osób nie zdało egzaminu),

- 1 osoba uczestniczyła w zajęciach z zakresu prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej – jedna osoba podjęła działalność gospodarczą w ramach projektu MPIP „KIS partnerem OPS i PUP w realizacji kontraktów socjalnych” na przełomie lat 2010/2011 i nadal jest aktywna. W latach 2012 i 2013 (I kw.) ani jedna osoba nie podjęła zajęć w tym zakresie.
- 1094 osoby rozpoczęły i zakończyły prace społecznie użyteczne (PSU) i tak w 2011 r. - 365 osób, w 2012 r. – 529 osób i w I kw. 2013 r. – 200 osób.
- 590 osób uczyło się sposobów poszukiwania pracy (pisanie CV, komunikacja interpersonalna, itp.) – w 2011, 2012 i 2013 r. (I kw.) rozpoczęło i ukończyło zajęcia odpowiednio: 235 i 271 oraz 84 osoby.
- 97 osób uczestniczyło w zajęciach terapeutycznych – w 2011, 2012 i 2013 (I kw.) rozpoczęło i ukończyło 48, 36 i 13 osób,
- 14 osób uczestniczyło w 2012 r. w grupach samopomocowych oraz w dwóch grupach wsparcia,
- 422 osobom udzielono indywidualnych konsultacji z psychologiem lub terapeutą – w okresie lat 2011 – 2013 uczestniczyło i ukończyło te zajęcia kolejno 150, 184 i 88 osób.
- 60 osób skorzystało z porad prawnych, w tym w: 2011 r. – 8 osób, 2012 r. – 39 osób i w I kw. 2013 r. - 13 osób,
- 241 osób brało udział w innych działaniach z zakresu reintegracji społecznej – w tym w: 2011 – 105 osób i w 2012 - 104 osoby uczestniczyły i ukończyły ten rodzaj zajęć, a w I kw. 2013 r. wszystkie 32 osoby biorące udział w zajęciach 30 osób (wyjazd do teatru) i 2 osoby zajęcia w świetlicy internetowej.

[Dowód: akta kontroli str. 119-122]

1.7. W latach 2011 i 2012 w ramach KIS nie prowadzono odrębnych zajęć dotyczących przyuczenia do zawodu, podniesienia kwalifikacji oraz przekwalifikowania. Natomiast poza KIS, w ramach realizowanego przez MCPS projektu „Drogowskaz –PRZEMIANA” oraz utworzonego w ramach PKOL – Centrum Integracji Społecznej skorzystało łącznie 19 osób z praktycznych szkoleń zawodowych w charakterze: opiekunki społecznej, pracownika porządkowego, pracownika biurowego, pomocy kuchni, sprzedawcy.

[Dowód: akta kontroli str. 119-122, 251-264]

Z informacji przekazanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Pabianicach wynikało, że KIS nie występował do PUP o informacje/analizy dotyczące lokalnego rynku pracy, w tym zapotrzebowania na konkretne zawody/umiejętności. Wskazał jednak, że corocznie publikowane są raporty o stanie bezrobocia „Rynek Pracy”, który zawiera m.in. szczegółowe analizy i informacje dotyczące sytuacji na lokalnym rynku pracy. PUP przedstawił zapotrzebowanie na pracowników (liczba ofert) w zawodach, w jakich przeszkolono uczestników ww. CIS przy Fundacji „Uwolnienie” w Łodzi w kontrolowanym okresie:

- opiekun osób starszych – 2 osoby (2011), 1 osoba (2012), i 2 osoby w (2013),
- opiekun w DPS - 40 osób (2010), 31 osób (2011), 24 osoby (2012),
13 osób (2013),
- sprzedawca - 278 osób (2010), 72 osoby (2011), 137 osób (2012),
66 osób (2013),
- sprzątaczką biurową - 132 osoby (2010), 32 osoby (2011), 136 osób (2012)
11 osób (2013),
- sprzątaczką domową - 12 osób (2013)

[Dowód: akta kontroli str. 251-270]

1.8. - Wśród skontrolowanych 23 uczestników KIS (12 osób w 2011 r. i 11 osób w 2012 r.), 22 osoby zawarły kontrakt socjalny, a jedna osoba p. E.S. uczestniczyła

w KIS bez kontraktu. Ostatni kontrakt socjalny, zawarty 30 stycznia 2009 r., zrealizowała ta osoba w dniu 16 listopada 2009 r.

Według postanowień art. 18 ust. 4 i 5 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, warunkiem uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, przy czym okres uczestnictwa jest ustalany indywidualnie z każdym uczestnikiem (nowelizacja ustawy weszła w życie z dniem 30 października 2011 r.).

Ponadto KIS po dniu 30 października kierował p. E.S. bez kontraktu do prac społecznie użytecznych, a w dniu 26 marca 2013 r. poinformował ją o zawieszeniu w programie prac społecznie użytecznych od dnia 1 kwietnia 2013 r.,

- W przypadku stwierdzonych deficytów wobec 22 osób, pracownicy socjalni określili dla każdego uczestnika indywidualne programy do realizacji w ramach, których zdefiniowane zostały rodzaje zajęć, terapii oraz szkoleń.

Dla osiągnięcia celów kontraktu socjalnego osoby te podejmowały przedmiotowe działania, polegające m.in. na: zgłoszeniu się do KIS w określonym terminie, podejmowaniu działań aktywizujących i motywujących, udział w spotkaniach z doradcą zawodowym, uczestnictwo w szkoleniach.

Przykładowo absolwenci CIS w trakcie uczestnictwa odbyli szkolenia podnoszące kompetencje społeczne i zawodowe, udokumentowane zaświadczeniami, certyfikatami, w formie:

a) szkoleń miękkich (podnoszące kompetencje społeczne) tj.: zarządzanie czasem, świadomy obywatel, socjofilozofia,

b) szkolenia zawodowe i kompetencyjne: szkolenie komputerowe, „Sprzedawca”

c) praktyki w niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej, jako pomoc rejestratorki medycznej,

d) korzystanie z zajęć kulturalnych i integracyjnych np. wyjście do muzeum i kina, oraz wyjazdów integracyjnych na grzyby i do teatru.

- Uczestnicy prac społecznie użytecznych są monitorowani w trakcie wykonywanych prac poprzez koordynatorów i systematyczne wizyty w KIS. Klub prowadzi ewidencję osób do momentu zawieszenia w PSU. Przyczyny zawieszenia są różne np.: złamanie dyscypliny pracy, rezygnacja podmiotu, rezygnacja osobista, stan zdrowia, podjęcie pracy. W przypadku podjęcia pracy lub stażu klienci KIS informują o zaistniałych faktach pisemnie lub ustnie.

Po realizacji projektu „Drogowskaz – PRZEMIANA” o ile uczestnik CIS nie usamodzielniał się zawodowo, w dalszym ciągu zostaje objęty opieką rejonowego pracownika socjalnego MCPS.

Dyrektor wyjaśnił, że: *Kontrakt socjalny kierujący p. E.S. do Klubu Integracji Społecznej celem podjęcia prac społecznie – użytecznych, zawarty został 30 stycznia 2009 roku. Po tej dacie Klub Integracji Społecznej skierował klientkę do prac społecznie – użytecznych bez kontraktu socjalnego oraz wcześniejszego kontaktu z Wydziałem Pomocy Środowiskowej.*

[Dowód: akta kontroli str. 192-250, 271-295, 303-306]

W toku kontroli NIK, po weryfikacji list wypłat uczestników Prac Społecznie Użytecznych przez rejonowych pracowników socjalnych, ustalono, że w okresie od listopada 2011 r. do lutego 2013 r. - **1420⁸** osób bez ważnego kontraktu socjalnego przepracowało 51450 godzin za łączne wynagrodzenie **389.496,40 zł**.

Wyjaśnienie w powyższej sprawie złożył Dyrektor MCPS, podając, że:

Stanowisko dyrektora Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej objęłam 1 września 2012 roku. Po szczegółowym zapoznaniu się z pracą i realizacją zadań poszczególnych komórek organizacyjnych w miesiącu lutym 2013 r. sprawdziłam

⁸ W latach 2011-2013 (I kw.) prace społecznie użyteczne rozpoczęły i zakończyły 1094 osoby, natomiast według list wypłat uczestników PSU w okresie od listopada 2011 r. do lutego 2013 r. wykazano 1420 osób. Różnica między wykazaną liczbą osób wykonujących PSU wynika z faktu, że na listach płac dana osoba może występować kilka razy w ciągu roku z tytułu wykonanych prac społecznie użytecznych.

wybiórczo dokumenty Wydziału Pomocy Środowiskowej i Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej dotyczące rekrutacji osób kierowanych do Klubu Integracji Społecznej, z żądaniem wyjaśnienia zasadności skierowania osób do prac społecznie – użytecznych bez kontraktów socjalnych, bądź nie przedłużonych kontraktów socjalnych. W wyniku weryfikacji wszystkich osób przez kierownika Wydziału Pomocy Środowiskowej stwierdzono, iż pewne osoby wykonujące prace społecznie – użyteczne nie zostały skierowane przedłużonym kontraktem socjalnym do Klubu Integracji Społecznej. W związku z powyższym zobowiązałam kierownika Wydziału Pomocy Środowiskowej oraz kierownika Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej w terminie do końca marca 2013 roku do wyeliminowania osób wykonujących prace niebędących klientami pomocy społecznej, osób z wieloletnim stażem w pracach użytecznie – społecznych (np. od 2008 r.), osób z nieprzedłużonym kontraktem socjalnym oraz osób, które zdobyły kwalifikacje z możliwością zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Zaktualizowano także dokumentację pozostałych uczestników Klubu Integracji Społecznej, którzy nadal korzystają z świadczeń pomocy społecznej...Pomimo uchybień formalnych w świetle zapisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym rzeczywisty czas przepracowany przez weryfikowane osoby został udokumentowany kartami pracy, na podstawie, których sporządzone były listy wypłat, gdzie dochód tych osób oprócz niewielkich zasiłków z pomocy społecznej był **jedynym źródłem utrzymania**.

[Dowód: akta kontroli str. 301-306]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatków na wynagrodzenia PSU w kwocie 389.496,40 zł stwierdzono, że dokonano wypłat naruszając art. 18 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MCPS w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, w tym podjętych form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia wydatkowanie bez kontraktów socjalnych z publicznych środków finansowych kwotą 389,5 tys. zł z tytułu realizowanych prac społecznie użytecznych. Stanowiło to naruszenie postanowień art. 18 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

2. Skuteczność działań podejmowanych w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku pracy.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Spośród 61 osób uczestniczących w latach 2010/2011 (dwie edycje) w projekcie MPiPS pn. „KIS partnerem OPS i PUP w realizacji kontraktów socjalnych”, 17 osób podjęło pracę na wolnym rynku (27,9%), jedna osoba rozpoczęła działalność gospodarczą (0,5%), trzy osoby odbyły staż zawodowy (4,9%) oraz 7 osób skierowano do CIS (11,5%).

W kontrolowanym okresie KIS w Pabianicach nie działał w systemie edycyjnym, a jego uczestnicy pracowali w ramach prac społecznie użytecznych w sposób ciągły (z roku na rok).

Osoby te były długotrwale bezrobotne, uzależnione lub nadużywające alkohol, uzależnione od narkotyków, niepełnosprawne.

W realizowanych przez KIS w latach 2011-2012 w zajęciach uczestniczyło 731 osób, w tym: w 2011 r. – 338 osób, spośród których 47 osób usamodzielniało się ekonomicznie (13,9%), a w 2012 r. – 393 osoby z tego 56 osób (14,2%) się usamodzielniało.

W powyższym okresie zrealizowane w KIS formy usamodzielnienia:

- w 2011 r. na ogółem 47 osób wykonujących PSU - 1 osoba realizowała prace refundowane, 14 osób staż zawodowy, 32 osoby zatrudnione były na umowę o pracę, następnie 23 uczestników zatrudniono w CIS a 1 osoba podjęła własną działalność gospodarczą,
- w 2012 r. na ogółem 56 osób – 2 osoby wykonywały prace refundowane, 14 osób staż zawodowy, 40 osób było zatrudnionych na umowę o pracę, następnie 42 osoby ukończyło zajęcia w CIS.

KIS nie monitoruje działań uczestników KIS od momentu podjęcia pracy, stażu lub działalności gospodarczej.

[Dowód: akta kontroli str. 296-300]

W ramach budżetu KIS, w latach 2011-2012 na działania realizowane przez ten podmiot poniesione zostały wydatki w łącznej wysokości 233,1 tys. zł (opisane w pkt. 1.3), z tego w:

- 2011 r. wydano 94,1 tys. zł, z czego 2 tys. zł przypadało na jedną osobę kończącą działania realizowane w ramach KIS z wynikiem pozytywnym,
- 2012 r. wydatkowano 139,0 tys. zł, z czego 2,5 tys. zł przypadało na jedną osobę kończącą działania realizowane w ramach KIS z wynikiem pozytywnym.

[Dowód: akta kontroli str. 42-46]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatkowania środków nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skuteczność działań podjętych przez MCPS oraz działań realizowanych w ramach KIS z uwagi na wysoki odsetek osób pozytywnie kończących organizowane zajęcia oraz bieżące monitorowanie aktywności zawodowej uczestników tych zajęć.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o:

- przestrzeganie warunku uczestnictwa w KIS tych osób, z którymi zawarty został kontrakt socjalny m.in. w zakresie realizacji PSU, zgodnie z postanowieniami art. 18 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.
- organizacyjne uregulowanie zakresu kompetencji Wydziału Pomocy Środowiskowej i Klubu Integracji Społecznej w zakresie zawierania i realizacji zadań wynikających z kontraktów socjalnych, w tym Prac Społecznie Użytecznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Łódź, dnia 25 czerwca 2013 r.

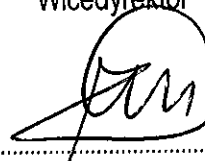
Kontroler
Aleksandra Bryks
gf. specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Z up. Dyrektora
Andrzej Cieniewski
Wicedyrektor

.....
podpis

